

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 14.2.2005
KOM(2005) 44 lõplik

**KOMISJONI ARUANNE NÕUKOGULE, EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE JA REGIOONIDE KOMITEELE**

naiste ja meeste võrdõiguslikkusest, 2005

SISUKORD

1.	Sissejuhatus	3
2.	Peamised arengud.....	3
2.1.	ELi õigusaktid	3
2.2.	Sooline ebavõrdsus.....	4
2.3.	Nais- ja meessoost sisserändajad	5
3.	Ülesanded ja poliitilised suundumused.....	6
3.1.	Naiste positsiooni tugevdamine tööturul.....	6
3.2.	Laste ja teiste ülalpeetavate hooldusvõimaluste parandamine.....	7
3.3.	Meeste roll soolise võrdõiguslikkuse saavutamisel	7
3.4.	Sooliste aspektide integreerimine sisserände- ja integratsioonipoliitikasse.....	8
3.5.	Soolise võrdõiguslikkuse saavutamisega seotud arengute jälgimine.....	8
4.	Lõppjärelused	9
ANNEX.....		11

1. SISSEJUHATUS

Teine aastaaruanne naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kohta on esimene, mis hõlmab laienenud ELi 25 liikmesriiki, nagu soovisid riigipead ja valitsusjuhid 2003. aasta märtsis toimunud kevadisel Euroopa Ülemkogul.

Naiste ja meeste võrdõiguslikkust tugevdab äsja vastvõetud Euroopa põhiseaduse leping. Lisaks praeguse lepingu soolist võrdõiguslikkust käsitlevatele sätetele märgitakse põhiseaduses selgelt, et võrdõiguslikkus on ühenduse üks põhiväärtusi, mida peaks edendama nii ühenduse siseselt kui ka suhetes ülejäänud maailmaga.

Demograafilised muutused, mis väljenduvad elanikkonna vananemises ja töötava elanikkonna vähenemises, on pärast laienemist jätkuvalt üks suurimaid probleeme ELis. Perekonna- ja tööelu ühendamise keerukus, osaliselt tänu laste hooldamise võimaluste puudumisele ja mitte piisavalt paindlikele töötingimustele, näib olevat esimese lapse sünni edasilükkamise ja madala sündimuse üheks põhjuseks enamikus liikmesriikides. Kogemused näitavad siiski, et liikmesriikides, kus on olemas terviklik poliitika töö- ja pereelu ühendamiseks nii meeste kui naistele, on suurem nii sündimus kui ka naiste tööturul osalemine.

Soolise mõõtme integreerimine erinevatesse poliitikavaldkondadesse aitab kaasa kõigi Lissaboni eesmärkide saavutamisele. On vaja uusi algatusi tööhõive suurendamiseks, et lahendada vananeva ühiskonna probleeme, sealhulgas piisava pensioni maksmine meestele ja naistele. Erilist tähelepanu tuleb pöörata naiste tööjõu kogu potentsiaali mobiliseerimisele ning madalaima tööhõive määraga rühmade, s.o vanemate naiste ja naissoost sissetulekajate tööturul osalemise soodustamisele.

Käesolevas aruandes on tutvustatud peamisi arenguid naiste ja meeste olukorras hariduse ja tööhõive vallas ning ühiskondlikus elus. Keskendutakse nais- ja meessoost sissetulekajatele ning käsitletakse ülesandeid naiste ja meeste võrdõiguslikkuse edendamisel.

2. PEAMISED ARENGUD

2.1. ELi õigusaktid

Kõige hiljutisem saavutus on ELi õigustiku laiendamine väljapoole tööhõive valdkonda. Detsembris 2004 võttis nõukogu vastu direktiivi meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega,¹ mis põhineb EÜ asutamislepingu artiklil 13. Direktiivi kohaldatakse üldsusele pakutavate kaupade ja teenuste suhtes, mis jäävad väljapoole era- ja perekonnaelu valdkondi. Direktiivis sätestatakse põhimõtte, et sooga seotud aktuaarseid tegureid ei tohiks kasutada.

---

¹ Nõukogu 13. detsembri 2004. aasta direktiiv 2004/113/EÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega (ELT L 373, 21.12.2004, lk 37).

Komisjon on ka vastu võtnud uuendatud ettepaneku,² mille eesmärk on selgitada meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtet tööhõive ja elukutsetega seotud küsimustes, liites üheks tekstiks kokku viis olemasolevat direktiivi. Nõukogu võttis detsembris 2004 vastu üldised põhimõtted ning Euroopa Parlament peaks oma arvamuse vastu võtma 2005. aasta kevadel.

Direktiiv³ elamisloa väljaandmise kohta kolmandate riikide kodanikele, kes on inimkaubanduse ohvrid, võeti vastu 2004. aasta aprillis, nagu oli nõutud viimases aastaaruandes naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kohta⁴. Selles kutsutakse üles andma elamisluba inimkaubanduse ohvritele, kes teevad koostööd pädevate asutustega võitluses inimkaubanduse või ebaseaduslikule sisse- ja väljarändele kaasaitamise vastu.

2.2. Sooline ebavõrdsus

Vaatamata majanduskasvu aeglustumisele viimastel aastatel ja tööhõive piiratud kasvule, jätkub laienenud ELi 25 liikmesriigis positiivne suundumus soolise ebavõrdsuse kaotamise suunas hariduse ja tööhõive valdkonnas, kuid palgaerinevused naiste ja meeste vahel on jäänud peaaegu muutumatuks.

Hariduse valdkonnas on naised meestest endiselt arvulises ülekaalus. Ülikooli (kolmas aste) lõpetanud naiste osa tõusis 2003. aastal 58 protsendini tänu kõrgemale haridustasemele uutes liikmesriikides⁵. Doktorikraadi omandanute seas on praegu 41% naisi.

ELi 25 liikmesriigis vähenes sooline ebavõrdsus aastatel 2002–2003 0,5 protsendipunkti võrra, langedes 15,8 protsendile. Kuna naiste tööhõive määr on 55,1%, on naiste tööhõive vaheeesmärk (57% 2005. aastal) veel saavutamata. Välja arvatud nooremad naised vanuses 15–24 aastat, jätkub naiste tööhõive määra kasv kõikides vanusegruppides ja seda eriti vanemate naiste osas (kasv 1,5 protsendipunkti võrra kuni 30,7 protsendini 2003. aastal)⁶. Sellele vaatamata on erinevus vanemate naiste ja meeste vahel kõige suurem (19,6 protsendipunkti).

Osalise tööajaga töötajate osakaal on naiste hulgas keskmiselt 30,4% ja meeste hulgas ainult 6,6% ning see vahe on alates 1998. aastast veidi suurenenud. See on üheks mitmete asjaolude hulgast, mis põhjustavad sugudevahelisi palgaerinevusi. Uutes liikmesriikides on osalise tööajaga töökohtade arv palju väiksem, osaliselt tööturu jäikuse ja osaliselt madalama palgataseme tõttu, mis teeb selle võimaluse vähem kättesaadavaks.

Tööpuudus on 2004. aastal natuke suurenenud, kuid sooline ebavõrdsus on endiselt märkimisväärne, kuna see on jäänud 2003. aastaga võrdsele tasemele (1,7 protsendipunkti). Tööpuuduse tase naiste hulgas on 10% ja meeste hulgas 8,3%.

Töö ja perekonnaelu ühendamine jääb probleemiks nii naiste kui meeste jaoks. Väikeste lastega naiste tööhõive määr on jätkuvalt 13,6 protsendipunkti võrra madalam kui lasteta

---

² Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv võrdsete võimaluste ja meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtete rakendamise kohta tööhõive ja ametikohtadega seotud küsimustes (2004/0084/COD).

³ Nõukogu direktiiv 2004/81/EÜ elamisloa väljaandmise kohta kolmandate riikide kodanikele, kes on inimkaubanduse ohvrid või kes on olnud seotud ebaseaduslikule sisse- ja väljarändele kaasaitamisega, kuid teevad pädevate asutustega koostööd (ELT L 261, 6.8.2004, lk 19)

⁴ KOM(2004) 115 lõplik.

⁵ Eurostat, UOE, 2003.

⁶ Eurostat, LFS, 2003.

naiste tööhõive määr, samal ajal kui väikeste lastega meeste tööhõive määr on 10 protsendipunkti võrra suurem kui lasteta meeste tööhõive määr⁷. See on põhjustatud piiratud lapsehoidmisvõimalustest ja soolistel stereotüüpidel põhinevatest peremudelitest. Naised teevad enamuse kodustest töödest ja sellepärast on neil vähem aega palgatööks. Kuni 6-aastaste lastega perekondades teevad mehed vähem kui 40% kõigist kodustest töödest ja 25%–35% laste kasvatamisega seotud töödest⁸.

Palgaerinevuste vähenemise osas ei ole märkimisväärset edasiminekut; ELi 15 liikmesriigis on palgaerinevus meeste ja naiste vahel endiselt ligikaudu 16%⁹. Hinnanguline palgaerinevus ELi 25 liikmesriigis on veidi väiksem, 15%, kui võtta arvesse ka uute liikmesriikide palgaerinevusi. Naiste ja meeste ebavõrdsus tööturul väheneb aeglaselt ning on kõrge nii ametikohtade¹⁰ (17,5 %) kui ka majandusharude¹¹ (25,2 %) lõikes. 2003. aastal olid 31% tegevjuhtidest naised, 2002. aastal oli see näitaja 30%.

Seos soolise kuuluvuse ja üldise vaesuse ohu vahel tundub olevat väike. Siiski on eakatel naistel suurem vaesuse risk kui eakatel meestel¹². Pealegi kalduvad ebasoodsad tingimused kuhjuma üksikvanemate, peamiselt naiste puhul, kes on sotsiaalse tõrjutuse suhtes väga tundlikud.

Pensionisüsteemide osas on ELi piires suured erinevused. Enamikes riikides on pensionisüsteem korraldatud nii, et töö eest saadav sissetulek asendatakse pensioniga, mis põhineb terve elu jooksul tehtud sisse maksetel, mitte ei tähenda hüvitist kõikidele riigis elavatele eakatele inimestele. Naiste pensionid on märkimisväärselt väiksemad kui meeste omad, kuna nende osalus tööturul on väiksem. Mõned riigid siiski muudavad oma pensionisüsteeme nii, et pensioni makstakse ka laste, eakate ülalpeetavate või puudega isikute hooldamise eest.

Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) vahehindang ELi 15 liikmesriigis näitab, et naised kasutavad tööturu kõiki võimalusi, kaasa arvatud konkreetsed meetmed lapsehoidmisvõimaluste arendamiseks ja toetamiseks, hariduse ja koolituse korralduse erinevad vormid ning spetsiaalselt naistele mõeldud meetmed.

2.3. Nais- ja meessoost sisserändajad

ELi 15 liikmesriigis moodustas 2003. aastal sisseränne 80% kogu elanikkonna juurdekasvust. Viimatises elanike sissevoolus enamikku liikmesriikidesse domineerisid taasühinevate perekondade liikmed ja varjupaigataotlejad.

2003. aastal oli ELi 15 liikmesriigis kolmandate riikide kodanike osa kogu töötajatest ligikaudu 4%¹³. Kolmandate riikide kodanike tööhõive määr oli keskmiselt palju madalam kui

---

⁷ Eurostat, LFS, 2003.

⁸ Kuidas Eurooplased aega veedavad (*How Europeans spend their time*), Eurostat, 1998–2002.

⁹ Eurostati prognoos 2003. aastaks.

¹⁰ Arvutatakse riigi keskmise tööhõive osatähtsusest meeste ja naiste hulgas ametikohtade lõikes; vahed liidetakse, et saada kogu erinevus sugude vahel, mis esitatakse osana kogu tööhõivest (ISCO klassifikatsioon).

¹¹ Arvutatakse riigi keskmise tööhõive osatähtsusest meeste ja naiste hulgas majandusharude lõikes; vahed liidetakse, et saada kogu erinevus sugude vahel, mis esitatakse osana kogu tööhõivest (NACE klassifikatsioon).

¹² Eurostat, ECHP, 2001.

¹³ Eurostat, LFS, 2003.

EL kodanike tööhõive määr ja seda eriti naiste osas (16,9 protsendipunkti võrra madalam kui ELi kodanike tööhõive). Kolmandate riikide kodanikest meeste tööhõive oli 11,0 protsendipunkti võrra madalam kui ELi kodanikest meeste oma. Erinevused erialase ettevalmistusega meeste osas on jäänud põhiliselt samaks (13,0 protsendipunkti), samal ajal kui erinevus kõrgelt kvalifitseeritud naissoost sisserändajate ja ELi kodanike vahel suurenes kuni 23,2 protsendile. See näitab, et naissoost sisserändajad on tööturule integreerumisel aeglasemad ning et EL ei kasuta täies ulatuses ära kvalifitseeritud naissoost tööjõu potentsiaali sisserändajate hulgas.

Töötuse määr kolmandate riikide kodanike hulgas ületas ELi kodanike töötuse määra üle kahe korra. Mees- ja naissoost sisserändajate töötuse määr on sarnane, välja arvatud kõrgelt kvalifitseeritud naiste osas, kelle hulgas on töötust üldiselt rohkem kui meeste hulgas¹⁴. Naissoost sisserändajad töötavad enamjaolt vähetasustatud majandusharudes või ametikohtadel. Informatsioon palkade kohta näitab, et naissoost sisserändajad on eriti ebasoodsas seisukorras. Kui 2000. aastal oli naiste palk ELis keskmiselt 16% madalam kui meeste palk, siis naissoost sisserändajad (kolmandate riikide kodanikud) teenisid 10% vähem kui ELi kodanikest naised. Meeste osas oli palgaerinevus EL kodanike ja mittekodanike vahel 4%.

Sisserändajate tööhõive määr erineb olenevalt nende päritolust¹⁵. Teistest tööstusriikidest tulnute tööhõive määr on ELi keskmisega sarnane või sellest kõrgem ja töötuse määr on ELi keskmisest madalam. Teistest maailma osadest pärit sisserändajate tööhõive on oluliselt madalam ja töötuse määr oluliselt kõrgem kui ELi keskmine. Erinevused tööhõives on kõige suuremad naiste hulgas.

3. ÜLESANDED JA POLIITILISED SUUNDUMUSED

2004. aasta kevadisel Euroopa Ülemkogul kinnitati, et soolise võrdõiguslikkuse poliitika aitab kaasa nii sotsiaalse ühtekuuluvuse kui majanduskasvu saavutamisele. Soolise võrdõiguslikkuse edendamine on siiani keskendunud peamiselt naistele. Naisi puudutavatel muudatustel on mõju ka meestele, sest soolise võrdõiguslikkuse aluseks on võrdsetel õigustel, vastutusel ja kõigis eluvaldkondades võrdsetel võimalustel põhinevad naiste ja meeste vahelised suhted.

Vananeva ühiskonna probleemi lahendamiseks peab Euroopa mobiliseerima inimesi tööturule ning looma poliitika naiste tööhõive suurendamiseks kõikides vanuserühmades, eelkõige vanemaealiste hulgas, ning naissoost sisserändajate tööhõive potentsiaali täielikuks kasutamiseks. Üheks ülesandeks on ka sugudevaheliste palgaerinevuste kaotamine ning töö ja perekonnaelu ühendamise lihtsustamine nii naiste kui meeste jaoks.

3.1. Naiste positsiooni tugevdamine tööturul

Naiste positsiooni tugevdamine tööturul, jätkusuutliku sotsiaalkaitsesüsteemi tagamine ja hõlvava ühiskonna loomine on Lissaboni eesmärkide saavutamisel kõige olulisemad.

---

¹⁴ Tööhõive Euroopas (*Employment in Europe*), EÜ, 2003.

¹⁵ Tööhõive Euroopas (*Employment in Europe*), EÜ, 2004.

- Liikmesriigid peavad pöörama tähelepanu suurtele erinevustele vanemaealiste naiste ja meeste tööhõive vahel ning võtma vajalikud meetmed, et saavutada vanemaealiste töötajate 50%line tööhõive määr aastaks 2010.
- Liikmesriigid ja tööturu osapooled peaksid võtma meetmeid jätkuvate suurte palgaerinevuste vähendamiseks ning naiste ja meeste ebavõrdsuse vastu tööturul.
- Liikmesriigid peaksid tagama tööturul võrdsed võimalused hooldamiskohustustega meestele ja naistele, võimaldades õiges vahekorras kasutada võimalusi soovi korral täisajaga töötada ning samuti hakata pärast osalise tööajaga töötamist jälle täisajaga tööle.
- Liikmesriigid peaksid jätkama pingutusi kaasajastamaks sotsiaalkaitstesüsteeme, mida on kirjeldatud nende 2002. aasta riiklikes aruannetes pensionisüsteemide kohta. Pensionisüsteeme ja teisi sotsiaaltoetusi peaks kohandama olukorraga, kus naised on meestega võrdselt tööga hõivatud ning taotlevad samu karjääri võimalusi nagu mehed ning kus mehed osalevad võrdselt naistega koduste tööde tegemises ja hooldamiskohustuste täitmisel.
- Liikmesriigid peaksid kaotama rahalised ja mitterahalised tegurid, mis mõjutavad naisi tööturul mitte osalema ning põhjustavad pikki pause teenistuskäigus, millel on seoses pensioni suurusega negatiivsed tagajärjed. Sinna hulka kuuluvad eriti maksustamise ja toetuste süsteemide individualiseerimine ning taskukohaste lapsehoidmisvõimaluste loomine.
- Liikmesriigid peaksid tagama, et struktuurifondidest ja eriti Euroopa Sotsiaalfondist rahastatavad meetmed ja tegevused oleksid suunatud hariduse valdkonnas ja tööturul sooga seotud stereotüüpide vastu võitlemiseks ning aitaksid kaasa naiste ja meeste palgaerinevuste vähendamisele.

3.2. Laste ja teiste ülalpeetavate hooldusvõimaluste parandamine

Vananev ühiskond nõuab vastavalt kohandatud, majanduslikult ja sotsiaalselt jätkusuutlikku sotsiaalpoliitikat. Piisavate hooldusvõimaluste olemasolu on põhiline vahend, mis võimaldab naistel tööturule siseneda ja seal osaleda kogu elu jooksul.

- Liikmesriigid peavad, kooskõlas Barcelona eesmärkidega, toetama taskukohaste ja kättesaadavate ning hea kvaliteediga lapsehoidmisvõimaluste loomist, eriti kuni 3-aastastele lastele.
- Olukorras, kus elanikkond vananeb, on liikmesriikide tasemel vaja kiiresti tegutseda ja võtta kohustusi, mis tagavad vajalikul tasemel hooldusvõimaluste olemasolu ülalpeetavatele, kes ei ole lapsed, et hoida ära töötajate ja eriti naiste tööturult eemalejäämist.
- Liikmesriigid peaksid täielikult ära kasutama struktuurifondidest, eriti ESFst ja ERDFst saadavat rahalist toetust hooldusvõimaluste parandamiseks.

3.3. Meeste roll soolise võrdõiguslikkuse saavutamisel

Naiste ja meeste vahelise võrdõiguslikkuse edendamine toob kaasa muutusi nii naiste kui ka meeste jaoks. Seepärast on oluline, et nii mehed kui naised osaleksid aktiivselt soolise võrdõiguslikkuse saavutamisele suunatud uute strateegiate väljatöötamisel.

- Tööturu osapooltel on otsustav roll paindlike töötamisvõimaluste edendamisel eesmärgiga kergendada töö ja perekonnaelu ühendamist nii meeste kui naiste jaoks. Erilist tähelepanu tuleks pöörata meestele suunatud meetmetele, et propageerida soolist võrdõiguslikkust toetavaid muudatusi töökultuuris.
- Liikmesriigid peaksid välja arendama vajalikud vanemapuhkuste süsteemid, mida saaksid kasutada mõlemad vanemad. Eriti tähtis on rahaliste ja muude stiimulitega teha lihtsamaks meeste võimalused puhkust võtta.
- Liikmesriigid ja tööturu osapooled peaksid alkatama teadlikkuse tõstmiseks vajalikke meetmeid, et julgustada mehi jagama naistega laste ja teiste ülalpeetavate hooldamise kohustusi.

3.4. Sooliste aspektide integreerimine sisserände- ja integratsioonipoliitikasse

Efektne ja vastutustundlik sisserändajate integreerimine tööturule ja ühiskonda on üks otsustavatest teguritest Lissaboni eesmärkide saavutamisel. Üldiselt ei ole integratsioonipoliitikas arvestatud soolisi aspekte, mis piirab võimalusi naissoost sisserändajate potentsiaali täielikuks kasutamiseks tööturul.

- Võttes üle direktiivi¹⁶ perekonna taasühinemise õiguse kohta peaksid liikmesriigid tagama, et piirangud tööturule pääsemiseks oleksid minimaalsed ning et need ei takistaks naissoost sisserändajate integratsiooni.
- Integratsioonipoliitika edasisel väljatöötamisel tuleks tähelepanu pöörata nais- ja meessoost sisserändajate erinevale olukorrale ja tingimustele.
- Erilist tähelepanu peab pöörama kahekordsele diskrimineerimisele – seksismile ja rassismile – mille all naissoost sisserändajaid, eelkõige tööturul, tihti kannatavad
- Et sisserändajaid – eelkõige naisi – majandus- ja ühiskonnaellu tulemuslikult integreerida, tuleb arvesse võtta kultuuritavasid ning ootusi naiste ja meeste rollile mitte ainult asukohavaid ka päritolumaal.
- On oluline, et kasutatakse täielikult ühendusepoolse rahastamise potentsiaali sooliste aspektide edendamiseks sisserände- ja integratsioonipoliitikates, eriti Euroopa tegevuskavades hariduse, tööhõive, sotsiaalse tõrjutuse ja diskrimineerimise vastu võitlemise, EQUAL-algatuse, Euroopa Pagulaste Fondi ja äsja algatatud INTI ettevalmistavate meetmete vallas.

3.5. Soolise võrdõiguslikkuse saavutamise seotud arengute jälgimine

Pekingi tegevusprogrammi 10. aastapäev 2005. aastal annab ELile võimaluse uuesti kinnitada 1995. aastal Pekingis peetud neljanda naiste maailmakonverentsi deklaratsioonis ja tegevusprogrammis võetud kohustusi ning anda aru saavutustest, milleni soolise võrdõiguslikkuse osas on jõutud alates aastast 1995¹⁷. Hinnang põhineb mitmel põhinäitajatel, mis on välja töötatud osaliselt Pekingi tegevusprogrammi iga-aastaste

¹⁶ Nõukogu 22. septembri 2003. aasta direktiiv 2003/86/EÜ perekonna taasühinemise õiguse kohta (ELT L 251, 3.10.2003, lk 12).

¹⁷ Peking + 10 – Arengud Euroopa Liidus, esistujariigi Luksemburgi aruanne, 2005.

ülevaadete raames nõukogus ja osaliselt komisjoni poolt. Need põhinäitajad on samuti aluseks iga-aastaste arengute jälgimisele, mille tulemused on toodud käesoleva aruande lisas.

Komisjoni tulevane ettepanek¹⁸ Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi loomiseks suurendab saavutuste jälgimise võimalusi.

Vaja on liikmesriikide, komisjoni ja ministrite nõukogu tugevdatud jõupingutusi, et

- arendada edasi statistikat ja näitajaid sugude kohta neis poliitikavaldkondades, milles need puuduvad;
- pöörata erilist tähelepanu andmetele sisserände ja integratsiooni kohta sugude lõikes;
- tagada sooliste aspektide integreerimine poliitikaanalüüsidesse, kasutades muuhulgas sugude lõikes esitatud andmeid.

4. LÕPPJÄRELDUSED

Käesoleva meeste ja naiste võrdõiguslikkust käsitleva aruande põhjal kutsutakse Euroopa Ülemkogu õhutama liikmesriike jätkama jõupingutusi soolise mõõtme integreerimiseks kõikidesse tegevusvaldkondadesse eesmärgiga saavutada sooline võrdõiguslikkus. Erilist tähelepanu peaks pöörama:

- soolist võrdõiguslikkust tagavate riiklike mehhanismide tugevdamisele;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi¹⁹ (meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta seoses töö saamise, kutseõppe ja edutamisega ning töötingimustega), mis tuleb üle võtta oktoobriks 2005, nõuetekohase ja kiire rakendamise tagamisele;
- jätkuvale koostööle tööturu osapooltega, et vältida sugude ebavõrdsust tööturul ning et vähendada meeste ja naiste palgaerinevusi, eriti naissoost sisserändajate osas;
- naiste tööturul osalemise suurendamisele, mis tugevdab nii pensionisüsteemide rahalist jätkusuutlikkust kui ka võimaldab naistel saada majanduslikult iseseisvaks ja teenida ise suuremat pensioni;
- naissoost sisserändajate tööhõive edendamisele ning nende olulise osa tunnustamisele integratsiooniprotsessis;
- naissoost sisserändajate põhiõiguste tagamisele ja tunnustamisele ning jõupingutuste suurendamisele võitluses vägivallaga, mille ohvriteks on naised;
- pensionisüsteemide põhjalikule uurimisele seisukohast, kuidas need vastavad nii naiste kui meeste vajadustele, ning tulemustest aruandmisele järgmises pensione käsitlevate riiklike strateegiate aruandevoorus juulis 2005;

---

¹⁸ Komisjonil on kavas ettepanek vastu võtta kevadel 2005.

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2002. aasta direktiiv 2002/73/EÜ, millega muudetakse nõukogu direktiivi 76/207/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta seoses töö saamise, kutseõppe ja edutamisega ning töötingimustega (EÜT L 269, 5.10.2002, lk 15).

- laste ja teiste ülalpeetavate hooldusvõimaluste parandamisele ning töö ja eraelu ühendamise strateegiate arendamisele, mis hõlmavad samal määral nii mehi kui ka naisi;
- struktuurifondide ja eriti ESFi vahendite täielikule ärakasutamisele naiste ja meeste võrdõiguslikkuse edendamiseks ning tagamisele, et soolise võrdõiguslikkus integreeritakse struktuurifondide järgmistesse rakenduskavadesse ja seda edendatakse nende rakendamise erinevatel etappidel.
- naiste ja meeste võrdõiguslikkust tagavate arengute jälgimist võimaldavate põhinäitajate edasiarendamisele, sealhulgas Pekingi tegevusprogrammi rakendamisele; sellel eesmärgil piisavate, ühtsete ja võrreldavate, sugude lõikes esitatud statistiliste andmete regulaarsele kogumisele.

ANNEX

The statistical annex gives a simple, though comprehensive, overview of the situation of women and men, its evolution over time, and remaining gender gaps in the European Union.

Given the importance of a broad approach to gender equality, indicators have been chosen according to two main criteria: their relevance in covering aspects of the lives of women and men, and the availability of comparable, and reliable data. Some indicators have been developed in the framework of the annual review of the Beijing Platform for Action in the Council and others by the Commission for monitoring progress in different policy areas, such as employment, social inclusion, education and research. The proposed data provide information on the following dimensions: paid work, income and pay, decision-making power, knowledge and time. Data on healthy life years at birth and the average age of women at birth of first child is also included.

Paid work

Paid work is a precondition of economic independence during the active ages as well as a basis for pension in older ages. It is measured by the employment and unemployment rates, and the share of part-time work. At present (2003), there is an employment gender gap of 15.8 % in the EU, while the unemployment gender gap (2004) is equal to 1.7 %. Women form the majority of those working part-time. The share of women employees working part-time was 30.5 % in the EU in 2004. The corresponding figure for men was 6.6 %.

Income and pay

In 2003, in the European Union the estimated gender pay gap was 15%. The risk of poverty was higher for women compared to men in 17 of the Member States.

Decision-making

Balanced participation in decision-making is looked at in the political and economic fields. 23 % of parliamentary seats in the EU are currently occupied by women. Some Member States experienced a substantial increase of the number of women in the parliament since 2003 while others saw a slight decrease. The percentage of women in managerial positions in the EU has increased by 1 percentage point since 2002, to reach 31 % in 2003. Very few women (all MS except 4 do not reach 15 % women) are members of the daily executive boards in top 50 companies.

Knowledge

The development towards a knowledge based society makes high demands on the educational level of the labour force. Women present higher educational attainment than men: the gap between women and men aged 20-24 attaining secondary educational level is 5 percentage points in the EU 2004. Traditional patterns remain in the research field where men represented 86% of academic staff who are full professors (or equivalent) in the EU in 2002. More women than men participate in adult education and training (life-long learning) in 21 Member States.

Working Time

The gap between average hours worked by women and men with children shows that women with children work 11 hours per week less than men with children in the EU in 2003.

Healthy life years

Women are expected to live longer in absence of limitations in functioning/disability than men in most Member States (except in Germany, Sweden, Denmark, UK, the Netherlands and Finland).

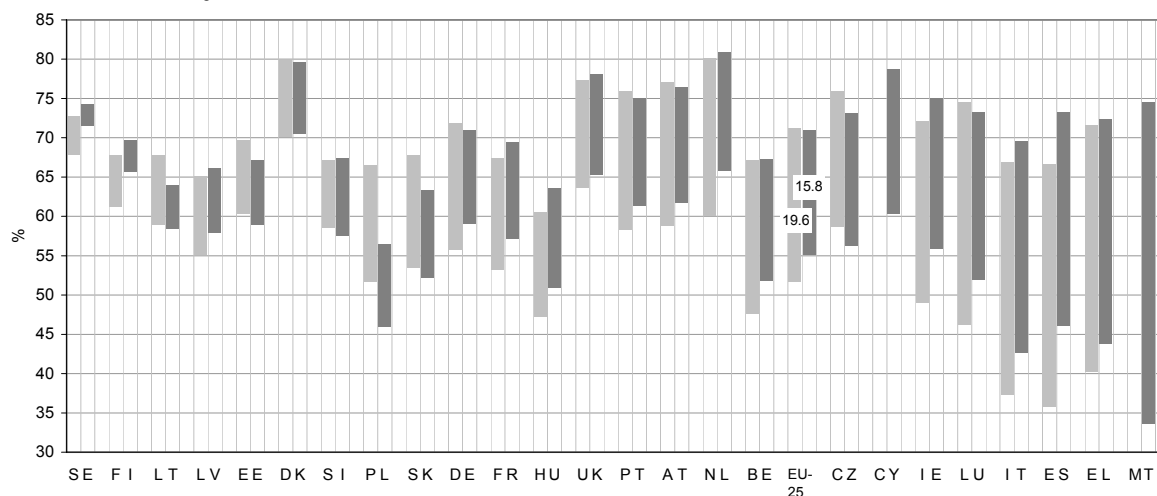
The average age of women at birth of first child

The average age of women at birth of first child has increased by at least 0.5 years in 14 Member States during the last few years.

Absolute gender gap in employment rates (women and men aged 15 - 64) in EU Member States - 1998 and 2003

(Difference between women's and men's employment rates)

Left bar: 1998 Right bar: 2003

Source: Eurostat, Labour Force Survey (LFS).

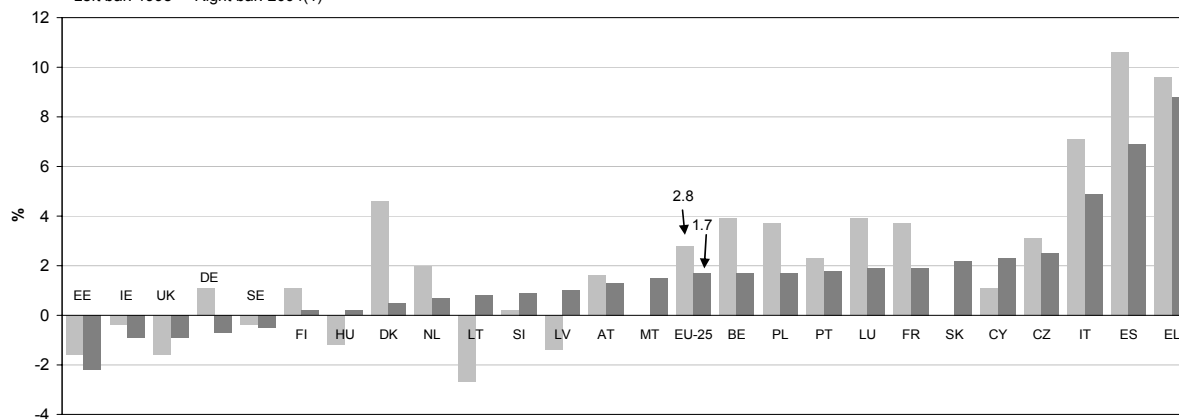
NB: Top value of a bar is men's employment rate and bottom value is women's employment rate.

Data are not available 1998 for CY, MT. EU-25 is estimated without missing countries.

Absolute gender gap in unemployment rates (women and men aged 15 years and over) in EU Member States - 1998 and 2004

(Difference between women's and men's unemployment rates)

Left bar: 1998 Right bar: 2004(1)

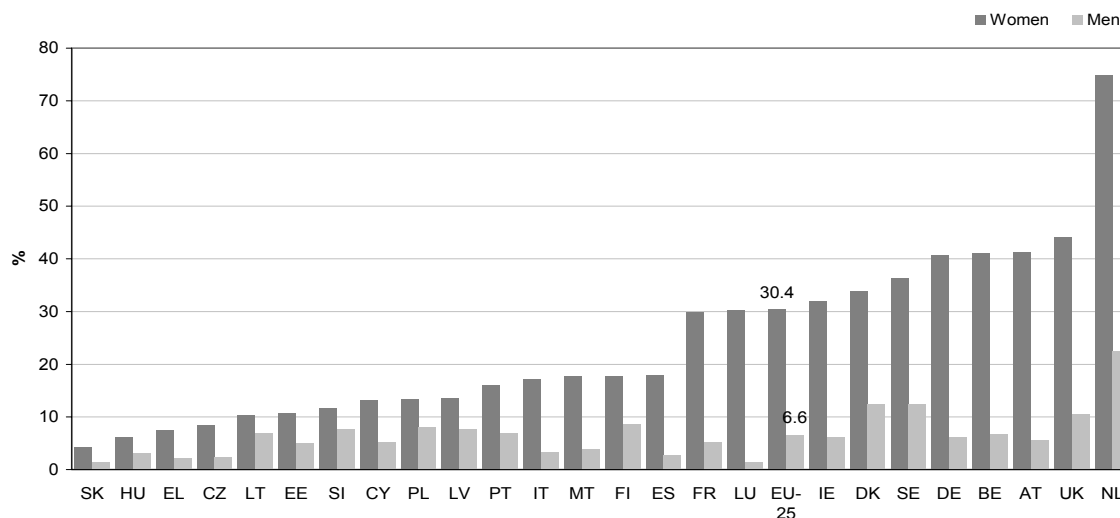

Source: Eurostat.

NB: A positive gap indicates higher unemployment rates for women in comparison with men, while the opposite is true for a negative gap.

(1) Exceptions to the reference year: EL and IT: 2003. Data are not available 1998 for CY, MT, SK. EU-25 is estimated without missing countries.

Share of part-time employees among women and men employees, in EU Member States - 2004

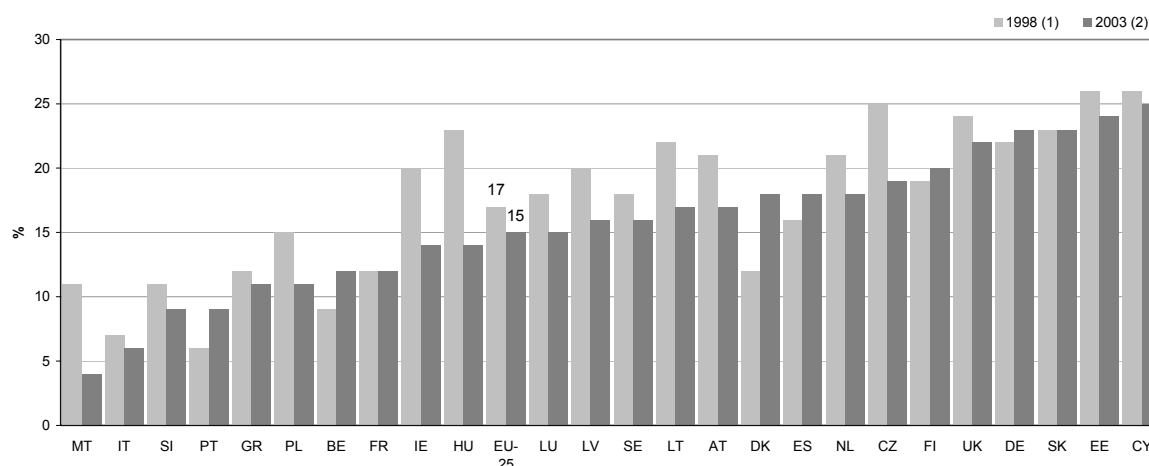
Source: Eurostat, Labour Force Survey (LFS), Spring results.

NB: Exceptions to the reference year: DE, EL, IT, LU and EU-25: 2003.

LU: annual average instead of spring result.

Pay gap between women and men in unadjusted form in EU Member States - 1998 and 2003

(Difference between men's and women's average gross hourly earnings as a percentage of men's average gross hourly earnings)

Source: Eurostat. Administrative data are used for LU. All other sources are national surveys except as follows:

2003: Statistics on Income and Living Conditions (EU-SIC) for EL, IE and AT. The results for the first year of this new EU survey are provisional and subject to further quality assessment. They should therefore be interpreted with caution.

2002 :European Community Household Panel (ECHP) for EL

2001 and before: European Community Household Panel (ECHP) for BE, DE, IT, DK, IE, UK, EL, ES, PT, AT and FI.

NB: EU-25 estimates are population-weighted averages of the latest available national values adjusted where possible, to take into account a change in the data source.

Exceptions to the reference years: (1) 1999 for PLand SK; 2000 for MT. (2) 2001 for BE and IT; 2002 for SI and FI.

DK - A change of data source from 2002 is estimated to have increased the gender pay gap value by 4 percentagepoints.

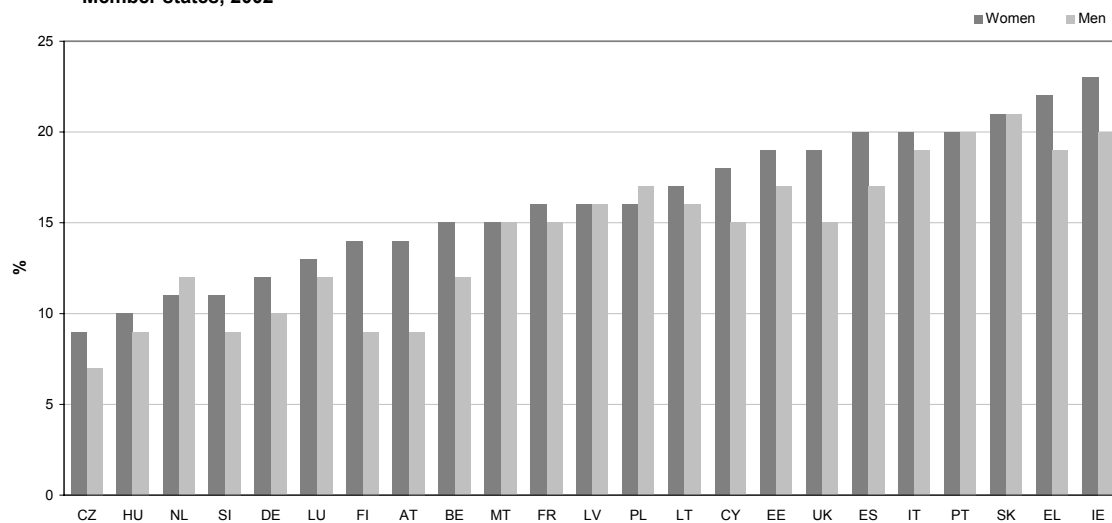
DE - From 2002 national earnings surveys and the German Socio-Economic Panel have been used. This is estimated to have increased the gender pay gap value by 1 percentagepoint.

ES - From 2002 data from tax returns and the labour force survey have been used. This is estimated to have increased the gender pay gap value by 3 percentagepoints.

FI - A change of data source from 2002 is estimated to have increased the gender pay gap value by 4 percentagepoints.

UK - A change of data source from 2002 is estimated to have increased the gender pay gap value by 2 percentagepoints.

At-risk-of-poverty rate after social transfers¹ for women and men aged 16 years and over in EU Member states, 2002²

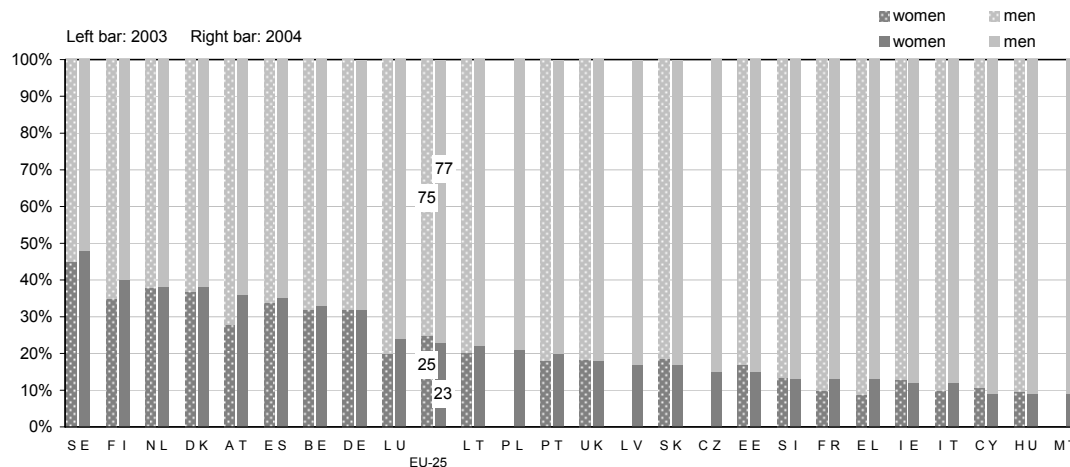
Source: Eurostat, National sources.

NB: 1) At-risk-of-poverty rate after social transfers - The share of persons with an equivalised disposable income below the risk-of-poverty threshold, which is 60% of the national median equivalised disposable income (after social transfers). Gender breakdown is based on assumption of equal sharing of resources within household. 2) Exceptions to the reference year: CY: 1997; MT: 2000; BE, DE, EL, ES, FR, IE, IT, LU, NL and PT: 2001; CZ and SK: 2003.

BE, DE, EL, ES, FR, IE, IT, LU, NL and PT have used a different methodology for the calculation of the At-risk-of-poverty and results are not comparable with other countries. However comparisons between women and men within MS are still valid and it is not likely that the ranking of the countries would differ much by using the same methodology as the rest.

Data are not available for DK and SE.

Members of single/lower houses of national parliaments in EU Member States - sex distribution 2003 and 2004

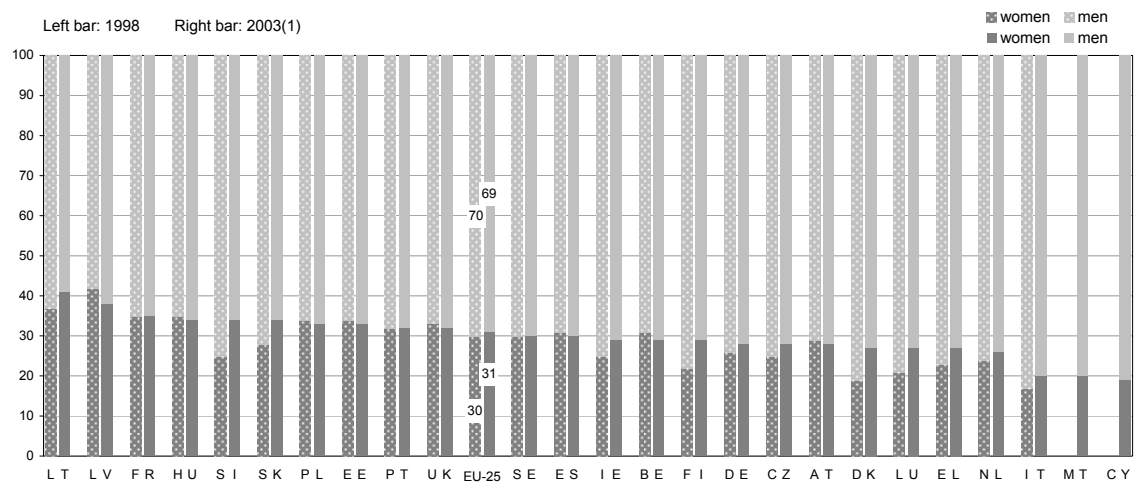

Source: European Commission, Employment, Social affairs and Equal opportunities DG, Database on Women and Men in Decisionmaking

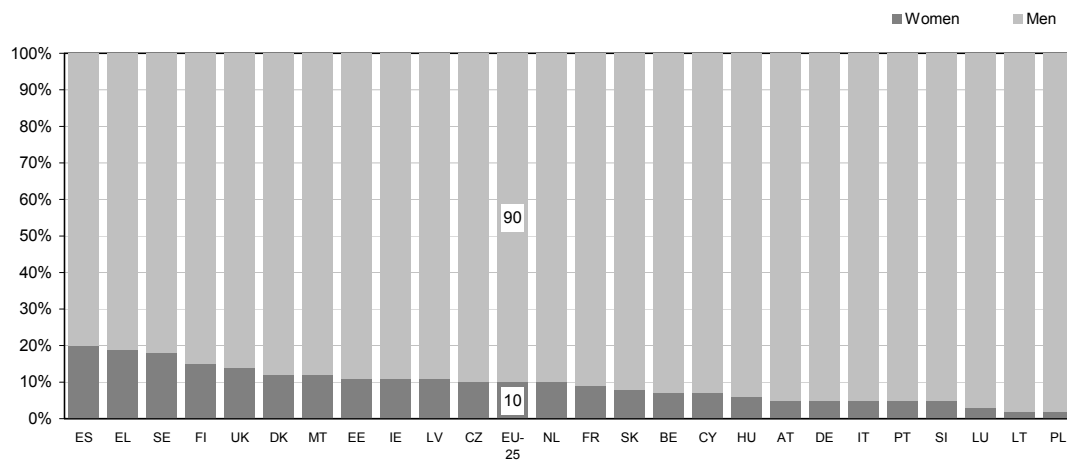
NB: The indicator has been developed within the framework of the follow-up of the Beijing Platform for Action in the EU Council of Ministers.

Data for 2003 are not available for CZ, LV, PL and MT. EU-25 is the average of national values estimated without missing countries.

Managers in EU Member States - Sex distribution 1998 and 2003

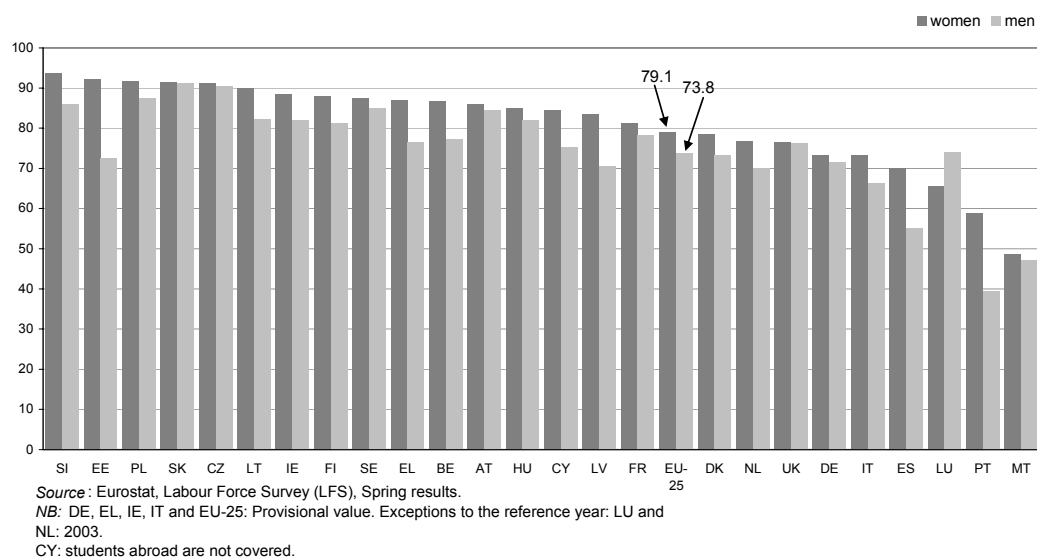

Members of the daily executive bodies in top 50 publicly quoted companies - Sex distribution 2004

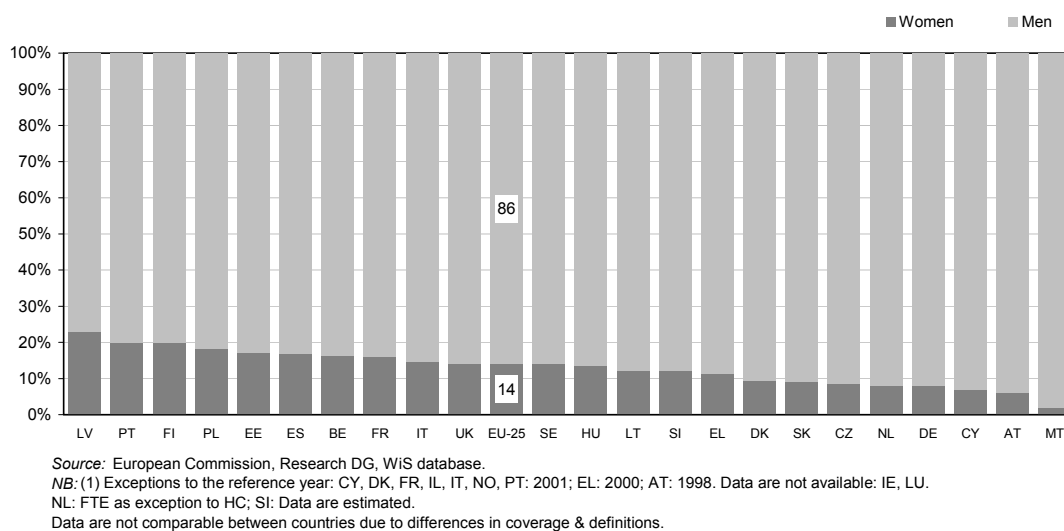

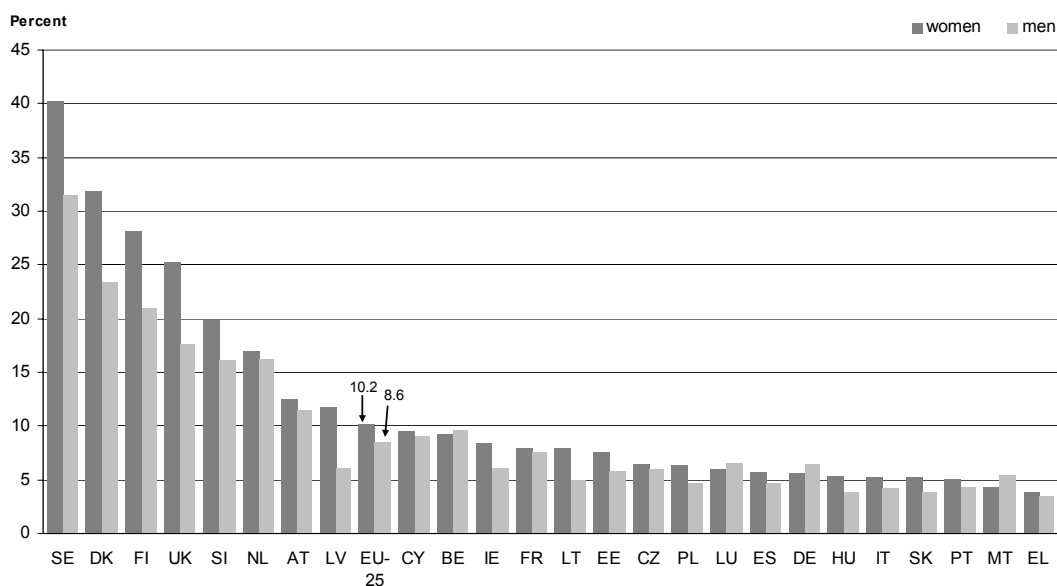
Educational attainment (at least upper secondary school) of women and men aged 20 - 24, in EU Member States - 2004

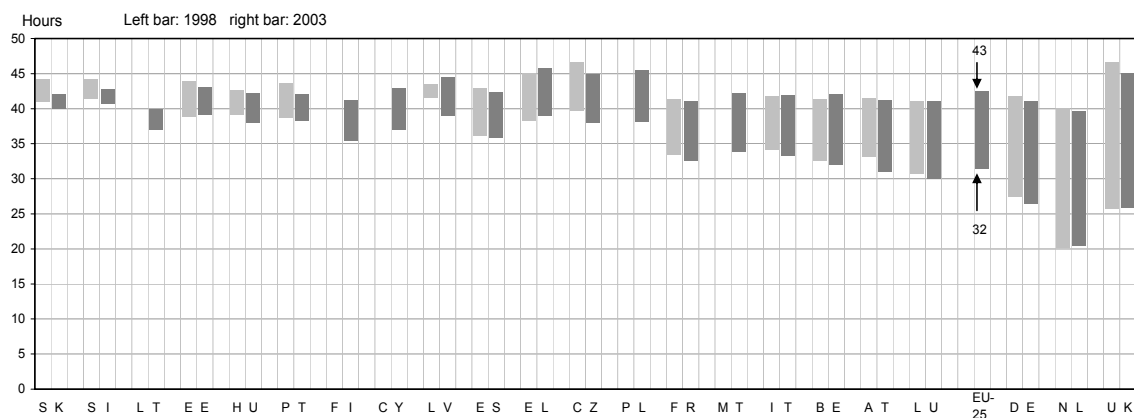
Full professors or equivalent (Grade A) in EU Member States - Sex distribution 2002¹

Life-long learning - Percentage of the population aged 25-64 participating in education and training over the four weeks prior to the survey, 2004

Gaps between average hours worked per week by men and women (aged 20 - 49) with children (aged 0 - 6 years) in EU Member States - 1998 and 2003

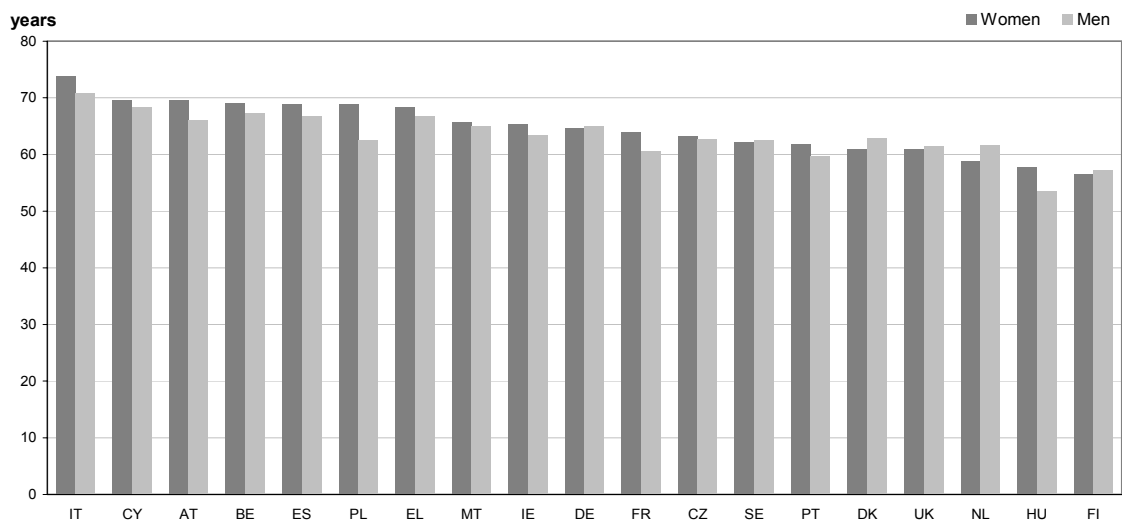

Source: Eurostat, Labour Force Survey (LFS), Spring results

NB: Top value of a bar is men's average hours worked and bottom value is women's average hours worked

Data for 1998 are not available for DK, CY, IE, MT, SE and FI. Data for 2003 are not available for DK, IE, and SE.

Healthy life years at birth; the number of years that a person is expected to live in absence of limitations in functioning/disability, 2003

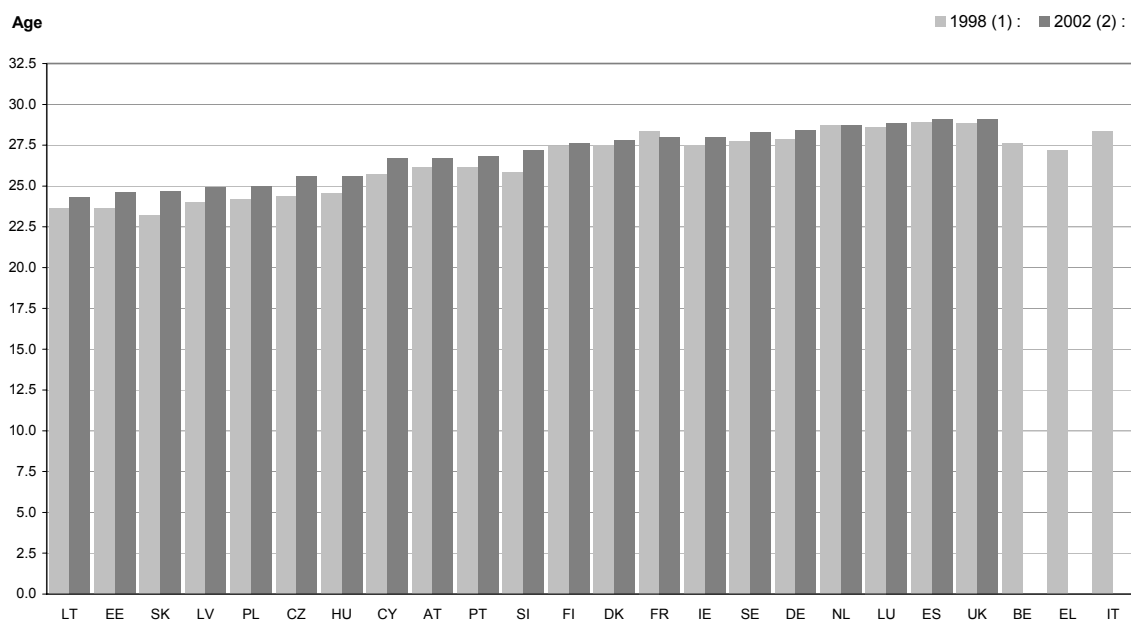

Source: Eurostat

NB: Estimations are applied for mortality data and prevalence of disability was extrapolated on data of previous years: 1995-2001; for DE and UK: 1997-2001

Exceptions to the reference year: BE, MT and PL: 2002. Data are not available for EE, LU, LV, LT, SI and SK.

Average age of women at birth of first child - 1998 and 2002

Source: Eurostat, Demography statistics.

NB: Exceptions to the reference years:

(1) 2001 for DK, DE, FR, IE; 2000 for ES and UK; No data are available for BE, EL, IT and MT.

(2) 1997 for BE; 1996 for DK, FR and IT; No data are available for MT.